

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno
insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143

V Ljubljani, 10. aprila 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Spomladansko gnojenje travnikov.

Ako nam iz kakoršnih koli vzrokov ni bilo mogoče pógnojiti travnikov na jesen — ako ni bilo časa za to, ali ako smo se bali preplavljenja travnikov pri kopnenju snega — tedaj zamoremo še vedno z uspehom gnojiti travnike na spomlad. Treba pa je pri tem imeti pred očmi, da se morajo pri pomladanskem gnojenju rabiti le lahko razpustna gnojila, ker zemlja pri pomladnem gnojenju nima toliko časa, da bi gnojilne snovi pravi čas spremenila v lahko sprejemljivo rastlinsko hrano, kakor pri jesenskem gnojenju, kjer torej izbira gnojil ni tako važna in težavna. K sreči je možno vse najvažnejše redilne snovi: dušik, fosforno kislino, kalij in apno podati zemlji tudi na spomlad v lahko razpustni obliki.

Iz mnogo tacih poskušanj se priporoča, gnojiti travnike z dušikom — kjer je to potrebno — izključno le na spomlad. Če je zemlja le nekoliko humozna (črnica) in vlažna, je dušičnato gnojenje nepotrebno, ker se pri pravilnem kalijevo-fosfornatem gnojenju travnik hitro obraste z metuljnicami, t. j. rastlinami, kojih cvetje je podobno metulju (take so: detelje, grahor, fižol i. t. d.);

metuljnice pa privedo potrebni dušik iz zraka v zemljo. Zato je potrebno samo suhe, peščene in šutaste (gramozne) travnike o pravem času preskrbeti z dušikom.

Zakaj na takih prepuščajočih travnikih bi imeli pri jesenskem gnojenju veliko zgubo na dušiku, ker bi čez zimo dež in vlaga znaten del dušika izplaknila v spodnje zemske plasti, ker — kakor znano — zemlja dušikovine ne zadržuje (ne absorbira). Tudi je za dušičnato gnojenje vedno dosti časa na spomlad, kajti dušičnata gnojila so vsa lahko razpustljiva in služijo rastlinam večinoma naravnost v hrano.

Najcenejše in pri tem najkrepkeje delujoče dušičnato gnojilo je in ostane vedno gnojnica v gospodarstvu pridobljena; v tekočih gnojilih se nahaja večina redilnih snovij vže razkrojena. Svarim pa pred uporabo navadne sveže gnojnice, ker bi bila preostra in bi v suhem vremenu veliko nežnokorenskih trav posmodila.

Odločno boljša za travnike je umetna gnojnica, katero napravimo, ako pridenemo navadni gnojnici nekaj konservnih snovij, kakor: pepela, superfosfata, kajnita, zelenega vitrijola, sadre (gipsa) in dr. podobnih snovij. Vsled tega pridevka dobimo gnojnico poljubno obogačeno z kalijem, fosforno kislino in apnom. Taka gnojnica se

poliva pa še le čez kakih 4—6 tednov, da preje izvre in z gnjitjem vse snovi dobro razpusti; pri tem se pa razvijajoči se amonijak ne pusti ubežati, ampak je vezan v gnojnici. V tej gnojnici imamo dosedaj najboljše kemično gnojilo domačega izdelka, katero suhim tlom razven dušika, dovaža tudi kalij, fosforno kislino in apno v lahko razpustljivi obliki. Kupovati solitar za gnojenje travnikov ne moremo svetovati, (če tudi je mogoče ž njim gnojiti le spomladi), ker bi se izdatki zanj pri njegovi visoki ceni le izjemoma pri visokih cenah sena mogli izplačati.

Izmej fosfornatih gnojil se more na spomlad z uspehom rabiti superfosfat; Tomaževa žlindra, če tudi je najnavadnejše umetno gnojilo, je vendar bolj pripravna za jesensko gnojenje, ker je težko razpustna in bi zato prvi prihodnji košnji tako zelo ne koristila. Kaj pa da tudi spomladi koristi gnojenje z Tomaževo žlindro, kajti kolikor prvo leto menj deluje, pa drugo in tretje leto nadomesti.

Nasprotno pa je superfosfat lahko v vodi raztopen, učinkuje zdatno vže v prvem letu in je zato najpripravnejše fosfornato gnojilo za travnike na spomlad; zlasti pri takih travnikih, ki imajo vsled pravilne vlažnosti dovolj apna v sebi, bi ne bilo pametno rabiti Tomažovo žlindro, ki ima do 50% apna v sebi, ampak damo jim fos-

forus kislino v podobi superfosfata v množini 250—300 kg na ha.

Kalijevo gnojenje travnikov v zvezi s fosfornatim provzroči vznik deteljno-travnatih rastlin in pomaga k večjemu dohodku travnikov. Ako se pokaže potreba kalija in če nismo na jesen dovolj pognojili s kajnitom, moremo na spomlad potrositi 150—200 gk žveplenokislega kalija na 1 ha. Tudi drevesni pepel ima v sebi precej kalija poleg 10—20% apna.

Z vednim kalijevim gnojenjem zemlja obubožava na apnu (vsled tvorjenja apnenega klorida) in zato je potreba travnike tudi apneniti. Spomladi se priporoča žveplenokislo apno (gips) in sicer 150—200 kg na 1 ha, in to še le tedaj, ko so travine vže pričele rasti; potresa naj se sadra ob jutranji rosi, da rastline prah na sebi obdrže. S sadro je mogoče kisle, ne deteljonosne travnike spremeniti v lepe z deteljo prevlečene travnike.

Hosp. list.

Pridelujte krmilno koruzo!

Ne moremo dovolj opozarjati na okolnost, da turšica vspeva pod vsakim podnebjem v našem avstro-ogrskem cesarstvu in zato obžalujemo, da ta izvrstna krmilna rastlina ne najde mej kmetovalci one pozornosti, kakeršno bi po pravici zaslužila.

Ako navadno v življenju pravimo: „Turšica vspeva na vsakih tleh, če so le močno zagnojena“, to samo na sebi ni napačno, a treba je vedeti, kako se pravilno gnoji. Kdor je več let prideloval koruzo, ta ve, da sta kritični (nevarni) čas zanjo prva 2 meseca njene rasti; ako se mej tem časom razvijajo mlade rastline neenakomerno, potem nekatere zastanejo, druge pa se povspno s časom v orjaške rastline; toda take rastline so slaba krma in splošni pridelek na 1 ha (10 m posevje) tudi ni najboljši. Prepričan

sem pa, da se da temu izogniti, ako se ne gnoji samo s hlevskim gnojem, latrino, čilskim solitarjem prav bogato, ampak če se posebno ve ceniti vrednost lahko raztopne, hitro učinkujoče fosforne kisline za gnojitev koruznega polja.

Na kmetijski poskusni postaji v Hamburgu tako-le pridelujejo zeleno koruzo za krmo:

Njiva se na zimo prav globoko preorje in surova brazda se potrese z 6—8 q kajnita na 1 ha. Čez zimo enkrat se polje prav pošteno polije z latrino ali gnojnico in na spomlad, ko se zemlja osuši, se še navozi precej hlevskega gnoja (4—500 q za ha). Predno se raztrosi se potrese polje še z 5—6 q superfosfata (16·17% nega) na 1 ha, ki se s hlevskim gnojem vred zmerno globoko podorje. Na povlačeno in s poljskim valjarjem poravnano polje se poseje turšica; s semenom pri tem ni treba preveč varčevati.

Pridelek na zeleni krmi se suče mej 520 in 640 q za ha; na hamburški poskusni postaji krmijo s pridelkom od 1 $\frac{1}{4}$ ha zelene turšice 20 krav, 1 bika in 6 vprežnih volov okrog 5—6 tednov. Živali dobijo poleg 2 $\frac{1}{2}$ kg močnih krmil samo zeleno koruzo in dajo pri tem krave obilno mleka.

Mah se zarezja po travnikih

najbolj vsled pomanjkljivega gnojenja. Vsak kmetovalec vé dobro, da izgine mah po primernem gnojenju popolnoma s travnikov, namesto njega pa vzraste žlahtna trava. S samim uničevanjem mahu ne bomo travnikov nikdar popolnoma izboljšali. Uničevanje mahu in krepčanje travnikov mora se ob enem vršiti, če hočemo imeti kaj uspeha. To dosežemo s temeljitim brananjem in gnojenjem travnikov. Z brananjem odpravimo mah in prerahlamo tla, kar je zelo velike koristi; zato se mora to vedno pred

gnojenjem zgoditi. Za gnoj se da porabiti lesni pepel, apneni prah, mavec (sadra ali gips), cestno blato, dobro uležan kompost, Tomaževa žindra z žveplenokislom kalijem, gnoj iz stranišč, kostna moka, gnojica i. t. d.

Sadjarstvo.

Sadarska pisma.

Spomladno ali jesensko sajenje? Veliko, veliko je bilo vže prepira, je-li bolje drevje saditi na jesen ali na vigred in vendar to vprašanje prav za prav ni niti pravilno formulirano, kajti mogoče je, da je oboje enako dobro.

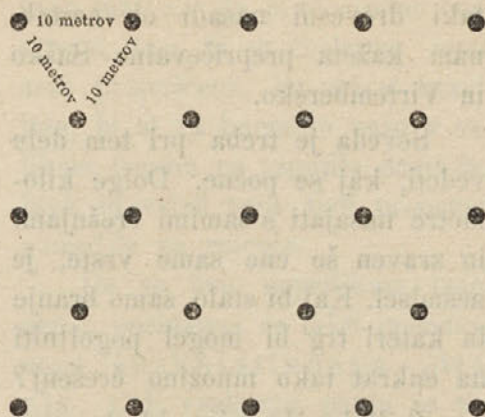
Jaz sam smatram na podlagi lastnih skušenj in opazovanj pri drugih obojno saditev popolno enake veljave. Le čisto praktični vzroki govorijo v največ slučajih v prid pomladanske saditve. V jeseni se na deželi opravila po navadi tako nakopičijo, da mora biti posestnik vsled splošnega bega delavstva iz kmetov vesel, če more izkopati jame za drevesca, da more po zimi zmrzlina in dež in sneg rodovitujoče na zemljo vplivati; veliko prednosti pa nima jesensko sajenje. Po zimi ima gospodar časa dovolj, da navozi k jamam dobre zemlje in apnenega sipa in sprhnelega hlevskega gnoja, da količe pošteno priredi napojene s katranom. Zraven tega pride še en nagib, ki zelo mogočno govori za pomladansko sajenje. V mokrih letinah z dolgotrajnim poletjem pri mnogih sadnih vrstah, zlasti pri kanadskih renetah v drevesnicah, rast še ni ponehala v času, ko se vrši jesensko sajenje, poganjki še niso dozoreli t. j. zlesneli. Taka drevesca pa, ki smo jih pred nastopom počitka rasti, t. j. predno so se rezervne snovi mogle umakniti iz listja, s silo spravili ob listje, jim toraj ugrabili del njihove dote, taka presajena drevesca se kaj nerada primejo in se posuše, ali pa vsaj v prihodnje ne

kažejo nikakega pravega veselja za rast.

V peščenih, dobrih in rodovitnih tleh, ki ne potrebujejo nikakoršne priprave in zboljšavanja, kakor n. pr. v opuščenih nogradih, zlasti v visokih, suhih, vetrovnih legah, kjer bi bilo prinašanje vode težavno in dragoceno — spomladi sajeno drevje je treba pri daljši suši brezpogojno večkrat močno zaliti — v takih krajih zasluži pa na vsak način jesensko sajenje prednost pred pomladanskim iz ravnokar omenjenih vzrokov. Zelo razširjeno mnenje in trditve, da v jeseni sajena drevesca še isto leto poženo nitkaste koreninice in da je edino iz tega nagiba priporočati jesensko saditev, to je treba še le dokazati. Kdo izmed nas je neki videl vinotoka sajena drevesca do konca grudna istega leta nove sesalne koreninice nastavljeni in tvoriti? Kakor povsodi, tako je tudi tukaj pri sajenju drevja treba postopati z ozirom na posamične razmere ali individualizujoče, ne pa šablonsko (po enem kopitu). „Eno ne pristojta vsemu“. — Ko smo tako obravnavali vprašanje najboljšega časa za sajenje, ozirimo se še nekoliko na način sajenja sadnega drevja. Najpreje se vprašamo: koliko naj je drevo od drevesa oddaljeno? vprašanje, zoper katero se toliko greši in katera pogrešnost je kriva uničenja mnogih — ne vrtov — ampak gostih host sadnega drevja.

Od sosedove meje naj bi bilo drevje, ako ima široko krono, oddaljeno kakih 5, če ima pa ozko, kake 3 metre; tako se najlagje izognemo morebitnim poznejšim preprirom. Da je treba gledati na lagodno privažanje voz, se razume samo ob sebi. Nasadi naj bodo „zvezni“ in kolikor moč v enakostranih trikotnikih, kakor kažejo dolnji 3 načrti. Na en oral gre približno 56 do 62 dreves.

I.

Vrt s širokokronastim drevjem: kanadska reneta, mošanekar ali velika kaselska reneta v razdalji 10 m drevo od drevesa; sajeno je v zvezi in v enakostranih trikotnikih; na takem vrtu se nakosi še mnogo trave.

II.

Vrt s trajnim drevjem in sicer visokodebelnimi kanadskimi in velikimi kaselskimi renetami ter zimskim mošanekarjem v razdalji 12 metrov; vmes o pa raste v razdalji 6 metrov $\frac{1}{2}$ visoko debelno, vsako leto bogato rodeče drevje; najbolj pripravna zato je kratko živeča ananas-reneta z majhno krono in pa kroglasto kronana zimska zlata parmena.

Na ta način se plodna zemlja zlasti opuščeni nogradi in dobri sadni vrtovi najbolje izkoristijo.

III.

Vrt z drevjem, ki ima majhno kroglasto ali ozkostožčasto krono:

ananas-renete ali zimska zlata parmena. Za te vrste zadostuje razdalja 6 metrov na sadnih vrtilih popolnoma.

0 nasaji sadnega drevja ob cestah.

(Dopis.)

„Slovenski List“ od 10. sušca t. l. se vprašuje, kaj naj store kmetski deželni poslanci v prospel sadjarstva? Na to odgovarja:

„Na Kranjskem sadjarstvo še ni dovolj razvito. Precej daleč smo še za nekaterimi drugimi deželami, dasiravno je lega naše dežele za sadje precej ugodna. Res je, da sadno cvetje večkrat vzame mraz, da drevje rad „prosti“ zajec ogloda in včasih celo krvava uš uničuje, vendar je za kmeta prava dobrota, če sadje le količkaj obrodi. In kako lahko se zadnji čas lepo sadje proda! O vsem tem se je že mnogo pisalo in zato hočem jaz na nekaj družega opozoriti.

Po Češkem in Ogrskem se vidi mnogo sadnega drevja ob cestah. To ni samo lepo, ampak tudi zelo koristno. Popotnik ima senco, ne peko ga preveč solnčni žarki, in, če je žejen, lahko še kakšen pišek zatakne za zob; ko je sadja povsod dovolj, mu tega tudi nihče ne brani. Tudi na Kranjskem bi lahko imeli gole in sedaj tako dolgočasne ceste obsajene s sadnim drevjem. K temu naj pomaga dežela in naj da obsaditi najprej svoje ceste. A kako?

Zadnja leta je imela dežela trtnico pri prisilni delavnici v Ljubljani. Podnebje v Ljubljani res ni za trto in zato se je morala trtnica prestaviti. Za vzgojevanje sadnega drevja bi bil pa svet na vrtovih prisilne delavnice in na Kodeljevem prav dober in primeren. Mladi prisiljenci bi se lahko kaj koristnega in za življenje potrebnega naučili, ko bi cepili in presajali drevje, in ljubljanski obrtniki bi zoper to ne godrnjali, ker bi ne bilo nikomur na škodo. Sedanji ondotni vrtovi kažejo, da

imajo v zavodu že izvežbanega vrtnarja. Dežela naj bi tedaj žrtvovala vsako leto nekaj stotakov v ta namen in na tisoče sadnih drevesc bi se lahko vsako leto brezplačno poslalo občinam, da jih zasade ob deželni cestah, kar jih spada pod ozemlje dotične občine. Sadje naj bi potem občine prodajale, ali pa naj bi drevesa proti mali odškodnini vsako leto dajale kočarjem, da jih otresejo. Skupiček naj bi šel v ubožni zaklad.

Ne tajimo, da bi se dalo navesti proti temu nasvetu nekaj ugovorov, zlasti to, da sadje ob cestah nima miru. A istina je in ostane, da bi kmalu kranjska dežela blagrovala sklep deželnega zbora o obsajanju cest z drevjem, ker bi se s povzdigo sadjarstva po izgledu naprednih dežel povzdignilo blagostanje prebivalcev tudi na Kranjskem.“

Temu dopisu, ki je vzet marsikakemu domoljubu naravnost iz srca, bi le še nekaj malega dostavil o priporočeni nasaji sadnega drevja ob cestah.

Vže pred več nego 100 leti je cesar Jožef priporočal take nasade z dvornim dekretom z dne 12. sušca 1781 po celem cesarstvu. Pod dobrotnim nadvojvodo Ivanom so izdale nekatere kmetijske družbe izvrsten poduk cestarjem, kako jim je ravnati pri nasaji drevja.

Žal, da so ostali ti dobrohotni opomini, kakor toliko dobrega, le na papirju, in še tam, kjer so se ceste obsadile, so izbrali topole mesto sadnega drevja.

Za tem je prišla doba, ki bo še marsikomu v živem spominu, ki bi jo lahko imenovali murbino dobo, ko se je z besedo in pismom delalo na zarejo murbinega drevja.

Danes je drugače; prodrlo je prepričanje, da naj sadno drevje markira (zaznamuje) cesto in pota, kjer je podnebje zato. Strah pred sadno tatvino nas pri tem ne sme strašiti. Čim več bo sadja v tvojem kraju, tem manj bo tatvine. Kako

velikanske svote denarja prineso taki drevesni nasadi ob cestah, nam kažeta prepričevalno Saško in Virtemberško.

Seveda je treba pri tem delu vedeti, kaj se počne. Dolge kilometre nasajati s samimi črešnjami in zraven še ene same vrste, je nesmisel. Kaj bi stalo samo branje in kateri trg bi mogel pogoltniti na enkrat tako množino črešenj?

Tudi hruške niso kljub svoji lepi, vitki rasti preveč primerne za obcestne nasade — najmanj normanska cidrovka. Zato pozor!

„Zakaj na zemlji se maščuje vsaka krivda“. Pač pa je jablana posebno sposobna za gromadne nasade ob cestah. Toda pri izbiranju vrst prosim stroge pazljivosti.

Od vrste, sposobne za obcestni nasad zahtevamo: 1.) Mora biti zimska vrsta; 2.) sad se mora držati drevesa kakor klop, da more kljubovati viharju; 3.) na zunaj ne sme biti sad preveč vabljiv, da ne naredi z mimogredočim potnikom, kakor jabolko spoznanja dobrega in hudega z Evo; 4.) mora biti sadje precej z drevesa trdo in neslastno. Kot take vrste priporoča Sutter, oskrbnik vseh velikih cest v Šleziji, na podlagi 25letne skušnje te-le:

A. Plemenite vrste za vsako lego.

1. Šarlemovsko jabolko, zori od septembra do oktobra, sadje je namizno in gospodarsko, rodi zgodaj in bogato.

2. Rudeče deviško, se pomladi v januariju.

3. Krasno Boskupovo jabolko, se pomladi od novembra do maja in je pripravno za vsako lego.

4. Skrlatno Kusinotovo, zelo rodovitna vrsta jabolka, se ohrani skoro celo leto in uspeva tudi v najslabši zemlji.

5. Parkerjev Peping, za bolj mirne lege in vlažno rodovitno zemljo.

B. Plemenitejše vrste za boljšo lego.

Landsberška, karmelitska, šampanjska, Baumanova in velika kaselska reneta ter angleška zlata parmena zimska.

Posebno priporočamo veliko kaselsko reneto. V prav sadnih pokrajinah se lahko sadi tudi angleška zlata parmena, čije lepo barvani, smejoči sad ostane v takih krajih nedotaknjen od grabežljive roke.

Ob nepredolgih cestnih progah saditi več nego eno vrsto, imam za veliko napako, kajti s tem se gojitev, nadzorstvo, trganje in prodaja zdatno obteži in podraži. In vendar je tako pogosto videti jabolčne in hrušove vrste pisano med seboj pomešane, kakor na njivi zelje in korenje in repa.

Na Češkem in Moravskem sem opazil, da posebno ljubijo češpljeve nasade ob cestah in potih. Češpljevo drevo ne postane tako veliko, zato se lahko sadi v manjših razdaljah, zato pa zahteva rodovitno, vlažno (ilovnato) prst, dobro uspeva tudi v nižavah in ravninah in daje to drevje, ker prične zgodaj roditi, kmalu lepe obrestice. Češplje tamkaj radi kupujejo, da delajo iz njih znani „povidel“. Pri nas se največ popačijo češplje za žganje slivovice.

Na zelo širokih (državnih) cestah se drevesa lahko sadijo na cesto samo, toraj na notranji strani od jarkov, na ožjih cestah se sadi tudi lahko na obeh straneh, toda izven jarka.

Pri ozkih cestah in potih se da saditi samo na eni strani in ne bodo delala drevesa polju nikake škode, ako se tako vsade, da pada popoldanska senca na cesto.

Kako lepo je videti pravilno zasajene ceste in pota, o tem se lahko prepričaš na Nižjeavstrijskem, Gornjeavstrijskem in Štajerskem.

In vendar so ti nasadi še daleč, daleč za vzglednimi nasadi saksonskimi.

Najbolje uspevajo cestni nasadi, ako stoje drevesa kolikor moč blizu cestnega jarka (znotranjega ali zunanjega); kajti potem koreninam nikdar ne primanjkuje hrane in vlage, ki se splavi iz ceste.

To je ključ za razlago dejstva, da dajo v mnogih krajinah cestni in pripotni nasadi naravnost presenetljive sadne prihodke.

Samo ob sebi je umljivo, da naj se napravljajo cestni nasadi s sadnim drevjem le v krajih, kjer so tla in lega pripravna za sadno drevje in da se imajo redno izbirati la primerne vrste. Potem, in še le potem bodo bogati pridelki obilno povrnili stroške za nasajo. V takih krajih pa bi morali biti tudi cestni nasadi obvezni!

Da drevje ne bode pogrešalo za svoje uspevanje potrebne paznosti, bi bilo — izvzemši nasade ob državnih cestah — priporočati, da se vsi pridelki nasadov, ki jih je izvršil okraj ali občina, prepustijo lastnikom mejašem, ako nočeta občina ali okraj sama oskrbovati drevja.

Kaj pa na njive, ali gre tja sadno drevje?

Odgovor: Ne!

Na njivah ni sadno drevje, že zato ne, ker se ne more nikoli pravi čas oskrbovati. Na njivi ravno tako malo pristoji drevo, kakor sredi vinograda! Zato se ne smejo napravljati drevesne njive!

Čebelarstvo.

Solnčni krog in čebela.

Mali traven.

Mesec mali traven daje pri ugodnem vremenu v mnogih krajih čebelam zelo izdatno pašo, kar je za razvoj polkov velike važnosti, kajti nobena stvar ne pospešuje tako zelo zalege, kakor zmerna ali celo dobra paša. Kjer primanj-

kuje pomladanske paše, ali pa je tako majhna, da je ni vredno imenovati, tam bi se čelstva, sama sebi prepuščena, le počasi razvijala, bi si za imenitno pašo v velikem travnu ne vzgojila dosti delavk in vsled tega tudi prepozna pomislila na rojenje.

Da se tem neprilikam izognemo, poslužimo se tako imenovane špekulativnega pitanja, t. j. vsakemu panju se položi 2 ali 3 krat na teden medu razredčenega z malce gorke vode, od začetka v majhnih porcijah, eno ali dve žlici, in ta mera se polagoma zvikšuje; samo ljudstva, ki so lačna, je treba obilno nakrmiti. Špekulativno pitanje draži čebele močno na zalego in zato se razvijajo mnogo hitreje, kakor nepitane. Toda pozor!

Ne začenjaj špekulativno pitati preje nego prične cveteti bodče grojzdiče ali agras, t. j. okrog srede malega travna; pa tudi ne prenehaj ž njim preje, predno se prične redno čebelno branje. Za špekulativno krmljenje je na mestu edino le med, najboljši je ajdovi med.

V krajih z dobro pomladansko pašo je špekulativno krmljenje odveč, če pa nastopi slabo vreme, tedaj ne zamudi, dokler to trpi, krmiti čebel, da ne preneha matica staviti zalege.

Če je bil sušec neugoden, mrzel in pust, potem se polki še le v tem mesecu pregledujejo, združujejo in ojačujejo. Zlasti pa se je v malem travnu še enkrat prepričati, je-li imajo panjevi dovolj živeža, zakaj v tem mesecu porabijo dostikrat več nego dvakrat toliko kot v sušcu, in gotovo se čebelarju nobena reč bolj ne pokadi pred nosom, kakor če mu v malem ali velikem travnu polki lakote poginejo, potem ko so najrazneje nevarnosti zime srečno prebili! Pa naj polki tudi ne poginejo lakote, vendar ima lahko čebelar vsled lakote čebel veliko zgubo: čebele se namreč, videč,

da ni dovoljne medene zaloge, v zalegi omeje, t. j. matica stavi le malo, ali celo nič jajec, zalege ni, in ker pri dobri pomladnji paši stare čebele od pretečenega leta hitro zamirajo, pridejo panjevi silno ob muho, in to leto ne pričakuj od njih ne medu, ne rojev!

Čebele drži še vedno na ozkem in gorko, prostor v panju jim razširi le tedaj, ako se je čebelna gruča pomaknila vže čisto do okenca ali mrežice od zadej. Gnjezdo razširiš s tem, da eden ali dva prazna okvirja obesiš neposredno za poslednji sat z zalego.

Nikdar pa ni dovoljeno obesiti praznega sata med satove z zalego.

Pri dobri paši in toplem vremenu prično čebele v malem travnu vže zidati satje, zato se jim more vstavljati tudi prazne okvirčke s satnimi začetki, toda nikdar ne več, kot enega na enkrat; dokler še nimajo nagnenja za rojenje, stavijo samo delavsko satje, če pa le prično s trotovskim satjem, tedaj ne vstavljaj več praznih okvirjev, ampak le take z umetnimi mejstenami. Medstena naj okvir popolnoma izpolni, pritrjena naj bo pa samo od zgoraj, od stranskih sten pa naj je $\frac{1}{2}$ cm, od spodnje prečke pa 1 cm oddaljena, da se zamore v panjevi gorkoti brez ovire raztezati. Okvirjev z umetnimi mejstenami nikoli ne obešaj neposredno pred zadnjo končnico, ampak vselej mej dva enakomerno izdelana sata, da bo tudi ta sat kolikor moč pravilno izdelan.

Ko je vališče čebelno napolnjeno s satjem in s čebelami na gosto obsedeno, tako da se že čisto tiščijo zadnje končnice in sega gruča do tal, tedaj jim odpri medišče. Pri gorkem vremenu in dobri paši ga čebele takoj zasedejo, posebno ako obesiš vanj samo popolno izdelane sate. Rabiti tako zvano Hanemanovo mrežico pa ne priporočam posebno, čebele ne gredo rade skozi; potrebno pa je,

da ustaviš v medišče samo delavsko satovje, sicer najdeš ondi kmalu obširno pristavo same trovine, pa nikakega medu.

V malem travnu prične naša mušica vže tudi misliti na rojenje in pri dobri paši in toplem vremenu se izsuje vže marsikak roj v lepi božji svet. Nagnenje za rojenje spoznamo po tem, da čebele stavijo skoro samo trotovino, ki jo matica zaleže z jajčeci. Preveč trotovske zalege je nespametno, zmanjšuje samo pridelek na medu, ker imajo trotovske ličinke silno lačne želodčke; zmerna množina trotovske zalege pa more napredku polkov le koristiti. Panjovi, katerim se stavljenje trotovske zalege čisto zabrani, se polenijo in malo nabero. Zato skrbi, da bo imel vsak polk od zadaj sat, ki bo do polovice namenjen za trotovsko zalego.

Splošno.

Kmetova opravila meseca aprila.

Narava se vzbuja iz zimskega spanja in pričinja se novo življenje. Polje, travniki in gozdi ozelenevajo in na sadnem drevju prikazuje se blesteče cvetje. Mokroten april oznanja mnogo krme in žita, ne pa toliko sadja. Sadno drevo potrebuje ob cvetu suhega in gorkega vremena, da se lahko oplodi. Mrzlo in mokrotno vreme pa vničuje cvet.

Z rastlinami so oživali tudi vsakovrstni škodljivci, ki pričenjajo po prespali zimi nadaljevati svoje kvarljivo življenje. Sēm spadajo mnogovrstni hrošči, metulji, gosenice, mušice, ušice i. t. d. Pa tudi rastlinski škodljivci, kakor rije, plesni, zajedalke i. t. d. pričenjajo se razvijati in napadati naše koristne rastline. Dolžnost slehernega gospodarja je, da pokončuje in zatira te in one kvarnike sebi in sosedom v prid.

Nadaljna opravila tega meseca so:

Na domu: Proti koncu meseca pričinja se pokladati živini sveža krma. Pri tem je paziti, da se izvrši prehod od suhega k svežemu krmilu polagoma, ker moti prehitra prememba v klaji prebavljanje, a živina tudi lahko zbolí. Prehod naj traja dva do tri tedne s tem, da se pomeša med suho krmo (seno, slamo) vedno več sveže (trave, detelje, rži i. t. d.) Če gonimo živino na pašo, podati ji je treba prej nekoliko suhe krme. Iz početka naj bo živina samo malo časa na paši ($\frac{1}{2}$ ure), potem pa od dne do dne več. Živina naj se o lepem vremenu izpušča na prosto, a hlevi naj se med tem prezračijo. Žito v žitnicah se večkrat prevrže in pregleda, da bi ga žuželke (žužki in molji) in druge živali ne kvarile. Krompir za setev naj se odbere. Pričenjajo se zidarska dela; belijo se hlevi, shrambe in hišje, slamnate strehe se popravljajo in prekrivajo. Klet se zrači in mlado vino naj se pretoči v drugič.

Na polju: Seje se krompir, koruza, sirk, živinska pesa, fižol, lan, konoplja i. t. d. Proti koncu meseca sejemo tudi bučo. Paziti je, da je seme najlepše, najboljšo in popolnoma zdravo, kajti kakoršno seme, takošna rastlina, takošni pridelki. Iz slabega semena ne moremo vzgojiti plemenite rastline. Ozimina, ki je pregosta, se povlači z ostro železno brano a potem se povalja z valjarjem. Če je pa v zimi trpela in se spulila iz zemlje, ne sme se branati, marveč samo valjati. Sedaj je čas, da damo žitu, katero gnojimo z umetnimi gnojili, drugo polovico čilskega solitra in superfosfata. Krompir, peso, koruzo pa gnojimo s prvo polovico teh gnojil. Travná setev se nadaljuje. Zimska rž, ki jo pridelujemo za krmo, se pričinja proti koncu meseca kositi. Deteljšče treba čistiti predenice in pojalnika.

V vinogradu: Delo prejšnega meseca se nadaljuje. Trte se

kolijo, gnojijo, vežejo in slednjič okopajo. Nadaljuje se cepljenje v les. Lanske cepljenke se sadijo v vinograd, a letošnje v trtnico. Pripravlja se kurjava, katera služi z dimom proti pomladanski slani. Ker se pričinja trtna uš množiti, naj se delo z žveplenim oglikom pričinja. Amerikanske reznice se devajo, predno se jih zasaja v trtnico ali se jih cepi, v tekočo vodo, kjer pričenjajo deloma poganjati. Pri sajenju pa je paziti, da se mladi poganki ali napete oči ne odtrgajo. Proti koncu meseca se trebijo (mandajo) nepotrebni trtni poganki. Na amerškanski trti, ki se cepi meseca maja v zeleno, naj se ne pušča več nego tri poganke, da se cepiči bolj hitro sprimejo in da trta dovoljno dozori.

V sadovnjaku: Cepljenje se nadaljuje. Cepljena drevesca naj se obirajo divjih pogankov. Iščejo se po drevesih gosenična gnezda in se na ognju pokončujejo. Da se naseli v sadovnjak več koristnih ptičev, ki obirajo vsakovrstne žuželke, nastavijo se po sadnem drevju male lesene hišice, kjer zamorejo taki ptiči gnezdit. Sadnim semenskim kalem se odščipne glavna koreninica v namen, da dobi rastlina bolj košato korenje. To delo se opravlja, kedar ima kal dva ali tri lističe, na kar se presadi v drevesnico. Slednja se skrbno okopava in pleje.

Na vrtu: Dogotavlja se setev vsakovrstne vrtnine. Proti koncu meseca sejejo se na prosto kumare, meloni in buče. Poletna salata in vsakovrstne zeljnate rastline presade se iz zimskih gredic na prosto. Pripravljajo se gredice za špargeljne, a ti se proti koncu meseca tudi posadé. Če smo okalili v zimskih gredicah kumare in melone, a jih hočemo presaditi na prosto, naj se zgoraj tretjega lista pretrgajo, da se bolj košato obrastejo. Tudi kumaram na prostem in v gredicah, ki se ne presajajo, prija takšno delo. Zimske gredice naj se pridno zračijo in v gorkih dneh

popolnoma odkrijejo. Vrtne gredice naj se plejejo in zalivajo.

V gozdu: Dokončuje se čiščenje. Začenja se poletna sečnja v visokem gorovju. Reže se vrbje za pletenje košev ter se hitro potem olup. Lupi se tudi vrbje, katero se je hranilo v vodi. Kopljejo se luknje in zasajajo gozdna drevesca. Za nasad listnatega drevja je čas do polovice meseca, iglasto drevje pa se zasaja lahko celi mesec. Gozdni les se plavi po potokih in rekah. Pokončujejo se gozdni škodljivci kakor so bôrov in smrekov zalubnik, veliki rilčkar, bôrov prelec i. t. d.

A. Št.

Streljanje proti toči.

Kmetovavec se mora pri svojem delu neprestano boriti proti sovražnim elementom. Nešteto majhnih sovražnikov iz živalstva in rastlinstva izkuša vničiti, snesti mu izpred nosa poljske pridelke. Težko se je uspešno braniti teh škodljivcev; a znanstvo vedno bolj napreduje in odkriva tudi v tej zadevi sredstva, ki ž njimi more kmet odganjati nadležne živali in pokončavati škodljive rastline. Brez moči pa je človek proti prirodnim silam, ki v nekaj urah vničijo vse njegovo upanje, končajo vse njegovo delo in ves njegov trud. Pade slana pa popari in posmodi sadeže, usuje se toča in razbije in stre bogato žetev.

Toda tudi v boju z višjimi silami človek ne obupa. Pridno opazuje prirodne zakone in iste točke, kjer bi se jih dalo prijeti. Posamezni vinogradniki se združijo v obrambo zoper slano, katero izkušajo preprečiti po svojih goricah z dimom in ustanavljajo društva, ki s streljanjem ovirajo, da se v hudournih oblakih ne naredi toča.

Ne kaže samo znanstvo pravega pota v tej zadevi in navsvetuje najboljših sredstev za od-

stranitev nevarnosti; večkrat pokaže izkušnja, kako ravnajmo, da pridemo do zaželjenega cilja, medtem ko učenjakom še vzroki dotičnih prikazni niso jasni. To velja tudi o vzrokih, ki vsled njih nastane toča. Pač pa je že dolgo znano, da se dajo narediti padavine, dež ali sneg, in da se razženo oblaki, noseči v sebi točo, če se močno stresa ozračje, n. pr. s pokanjem topov.

To dejstvo je pred kakimi petimi leti izkušal izkoristiti Stiger v korist vinogradništva; streljal je pred hudim vremenom s topiči ter na ta način dosegel, da so se oblaki pregnali in se ni usula toča. Uspehi, ki jih jo dosegel Stiger s tem, so dali povod, da so se napravila najprej na Štajerskem vremenska društva, ki ob nevihtah sistematično oskrbujejo streljanje proti toči.

Ta naprava se je kmalu razširila v Italijo, in danes je na Benečanskem 739, v Lombardiji 570, v Pijemontu 440 strelnih postaj. Njih število po vsi Gornji Italiji se ceni na tri tisoče.

Učenjaki so sprva smatrali stvar za smešno ter so pripisovali uspeh streljanja golemu naključju; zdaj pa pridno proučavajo to vprašanje, in dr. Kreuschnerju v Darmstadtu se je posrečilo izkustveno v malem obsegu napraviti v svoji delavnici točo. Pri tem se je pokazalo, da se to da narediti le tedaj, če je zrak popolnoma miren. Iz tega se razvidi, da obstoji delovanje streljanja v tem, da se z umetno provzročnim stresanjem ozračja prepreči v viharnih oblakih tvorba ledenih zrn.

Da se vprašanje o streljanju proti toči jemlje danes čisto resno, da se nikakor ne pripisuje praznoverju, o tem nam priča mednarodni shod, ki se je vršil meseca novembra 1899 v Piemontu. Zbralo se je dokaj učenjakov, prišli so zastopniki laške vlade in raznih gospodarskih društev, tudi nekaj Avstrijcev je bilo nav-

zočil. Sešli so se zato, da so razpravljali o bistvu tega streljanja in o vseh ž njim vezanih vprašanjih; njih posvetovanje je imelo čisto znanstven značaj. G. Stigerju so izrekli priznanje in mu častitali radi modre iznajdbe.

Iz obravnav in poročil, ki so jih obdelovali na shodu, je jasno, da je to streljanje pametno in primerno; uspehi pa, ki se dosežajo ž njim, dajo pogum za nadaljevanje in izvrševanje. Gre se pa pred vsem za ureditev, kako izvesti skupno postopanje, da se razrešijo tehnična vprašanja.

Ko se je vsestranski priznalo, da je to prava pot, razrešiti uganko, kako bi se mogli uspešno varovati toče, se bodo lahko povsodi brez težav našla sredstva in pota, da se pridobljene izkušnje porabijo, in prepričani smo, da se bodo tudi gospodarska društva, ki imajo v svojih okoliših vinogradnike, polastila te zadeve in delovala na to, da se naredi v ta namen služee zveze.

„Blätter für Selbstverwaltung“.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 16.: Fr. M. ž. n. L. Š. S. — Pred enajstimi leti sem obsejal nekaj njiv s travo. Ti travniki so v hribih, kjer je pust svet. Gnojil jih nisem nič v tem času. Od kraja je rasla krasna, lepa trava, velika in gosta; zdaj je pa že slabša. Ali kaže te travnike še to spomlad okrepčati z umetnimi gnojili? Ali je morebiti že prepozno? Ktera umetna gnojila naj kupim in v koliki meri naj napravim poskušnjo? Ali bi bilo dobro, posejati travnike s travnim semenom in s katerim?

Odgovor 16.: Rast rastlin pojema brzkone iz dveh razlogov. Pri spreminjanji njiv v travnike ste kupili trave, kojih rast je le kratkodobna in sedaj izmirajo polagoma te trave, poleg tega jim pa manjka radi pomanjkanja gnojenja važnih redilnih močij. Predno se jame računati na gnojila za zboljšanje slabih travnikov, je treba v poštev vzeti, koliko se je dosedaj na tem prostoru pridelalo, ker iz tega se lahko sklepa, da za toliko centov je vedno na razpolago redilnih snovij v zemlji. Denimo, da se je dosedaj pri-

S e j m i

(v času od 11. aprila do 12. maja 1900)

na Kranjskem:

- 11. aprila v Senožečah.
- 15. " " Skaručini, v Borovnici in " Osilnici.
- 17. " " Grahovem.
- 22. " " Motniku.
- 23. " " Radečah in v Leskovcu.
- 24. " " Loki, sv. Jurji pri Gambergu, Kotredežu, Planini, Radoljici (za živino), Črnem vrhu, Žuženberku.
- 25. " " v Bučki, Grosupljem, Hotavljah, v Kranju (za konje), v Mozelju, sv. Jurji pri Svibnjem.
- 26. " " v Rakitni, v Semiču.
- 27. " " Lukovcu.

Na Velikonočni torek v Kranjski Gori, Češnjicah, Črnomlju, Dobrničah, Vipavi, v Lescah, na Vrhniki.

Sredo po Veliki noči v Zagradcu in Trebelnem.

Pondeljek po beli nedelji v Podbukovji, na Igu, v Ribnici, sv. Jurju pri Gamberku, v Šturji.

Torek po beli nedelji v Metliki in Bušeci Vasii.

- 1. maja v Železnikih, v Svibnji, v Tirni, Planini pri Črnomlju, na Travi in v Bohinjski Bistrici za živino.
- 2. " " v Boštanju, v Banji Loki.
- 3. " " pri Fari.
- 4. " " na Jesenicah, v Srednji vasi (Bohinj), Poljanah, Sorici, Ložu, Kočevji, v Litiji, na Dobručah, v Domžalah.
- 8. " " v Završih, v Šmarji.
- 10. " " Toplicah.
- 11. " " Senožečah.

Na Štajerskem:

- 17. aprila v Kapeli pri Brežicah.
- 20. " " pri sv. Tilnu.
- 24. " " v Hočah, v Št. Jurji (v Hraslovcu), v Št. Jurji (v Svični), v Št. Jurji ob južni železnici, v Kanizu, Ptuj, na Laškem, v Zdolah v soseski Pleterje, v Kostivnici, v Št. Jurju ob Taboru za živino in blago, v Dobovi.
- 30. " " Konjicah in v Dolu.
- 1. maja na Ljubnem, v Celju, pri sv. Filipu v Selah Mlinske fare, na Hajdini, pri sv. Barbari v Halozah, v Lipnici, v Muti, Velenju, v Križevem pri sv. Roku, v Podsredi, v Terbovljah, v Sevnici (na Dravi), pri sv. Mariji v Jarenini (v slovenskih Goricah).
- 3. " " v Loki.
- 4. " " Bistrici, Št. Jurji ob južni železnici, sv. Lorencu, Svičini, v Gornjem Gradu, pri sv. Trojici.
- 5. " " pri sv. Barbari.
- 7. " " v Brežicah, v spodnji Kostivnici.
- 8. " " na Polji.
- 12. " " v Lambergu, na Planini, v Slov. Gradcu, v Teharjih.

delalo na 1 ha (10 mernikov prostora) 25 q (q = 100 kg) sena, vzemimo, da bi hoteli pridelati 100 q krme, tedaj bi bilo treba za novih 75 q 60 kg fosforne kisline in 170 kg kalija oziroma 3 do 4 q žlindre in 3—4 q kalijeve soli, na 1 ha v vrednosti 28—36 gld. Žlindro je posebno dobro v večji množini dati, ker je zemlja radi preredkega gnojenja jako veliko izgubila fosforne kisline in vapna. Ako je rast travnika zelo redka, je jako umestno, dobra travniška semena posejati, kakor pasjo travo, mačji rep in rudeče-belo deteljo. Uspeh žlindre bo itak še očitiden, akoravno je že pozno za štupanje s tem gnojilom, kar ne hasne pri prvi košnji, koristi otavi ali pa drugo leto. Fosforna kislina se sprime s prstjo, ostane, dokler ni izrabljena, vedno pristopna koreninam. Majhne poskušnje z gnojili skoro ni vredno narediti, ker bo gnojilo gotovo koristilo, ker iz skušnje vemo, kako je umetno gnojilo koristilo na travniku v hribu. Po rabi umetnega gnojila je vsa trava in detelja poglela in kosilo se je dvakrat, ko se je preje samo 1 krat za trdo kosilo. Če hočete prvo leto le poskusiti z gnojili na travniku, vzemite morebiti polovico ha za pognojitev z umetnimi gnojili. Gorski travniki so dali po uporabi umetnih gnojil do 200% dohodka. O drugej Vašej cenj. opombi hočemo pisati drugič.

Vprašanje 17.: Topinambur?

Odgovor 17.: Topinambur se prideluje na Ogerskem. Raste povsod, kjer se krompir prideluje. Glede svoje redilnosti je še veliko bolj voden kot pa krompir. Za ugodno rast potrebuje veliko toplote, radi tega se sadi še le v majniku. Za nov nasad bi se potrebovalo za 1 mernik prostora 100 kg topinambura po 9 gld. Glede svoje rasti trpi 20 let, ne da bi ga bilo treba na novo saditi, kajti gomolji ostanejo od prošlega leta v zemlji in zaženo spomladi svoje poganke. Gomolji, kojim ne škoduje mraz, se puste navadno čez zimo v zemlji in se še le spomladi spravijo, ko drugih gomoljnic za krmo pomanjkuje. Pridela se na 1 merniku prostora 10—20 q gomoljev. Ker topinambur požene vsako leto svoje poganke, pusti zemljo za druge sadeže v pleve nem stanji. Za naše razmere je bolje saditi peso, ki nam da izvanredne dohodke, do 60 q gomoljev na 1 mernik prostora, če uporabimo poleg domačega gnoja še kalijevo sol, superfosfat in solitar, in bi Vas stala umetna gnojila okoli 6 gld.

Štacuno, edino v fari, v najem, krčmo in trafiko pa poleg na račun, se odda na deželi poleg farne cerkve pod jako ugodnimi pogoji. Stanovanje prosto. V. Ježovnik, župan v Velenju (Štajersko).

Zanesljiva valilna jajca od velikih plemenitih italijanskih gosi ima na prodaj po 40 kr. komad Fran Ksaver Mrkun, posestnik na Studencu št. 77 — 185 p. Studenec, bodisi s predplačilom ali po poštnem povzetju. Za varnost jamči; manj ko pet jih ne odpošlje. Odpošlje vsa naročila z obratno pošto in na vprašanja takoj odgovori.

Mehove za žveplanje grozdja proti plesnobi, kateri so od deželne šole na Grmu preskušeni in priporočeni, izdelujeta in imata na prodaj Jos. Hudaklin v sv. Jerneju in Fr. Ruech v Kostanjevici, Dolenjsko. Cena za kos je šest kron, pri večjem številu 10%—15% popusta.

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

- 1.) Vrtna in poljska semena vsake vrste.
- 2.) Za vinarstvo: Zajamčeno žveplo in modro galico, škropilnice, mehove, gumice.
- 3.) Čepilno, vrtno in drugo orodje.
- 4.) Po članih društvenih trgovcih vse gospodarske in gospodinske potrebščine.

Lajca za valenje od zanesljivih plemenitih kur, kakor:

Velike grahnate Plymouth Rocks eno po 40 h.
 Velike Houdan z čopom 40 "
 Velike Dorking z srebrnim vratom 40 "
 Creve-Coeur modre z čopom 50 "
 Črne Holandke z belim čopom 50 "
 Bele Leghorn 50 "
 Laške kure jerebično progaste 50 "
 Domači Fazan (Maloy) 50 "
 Hamburški veliki Fazan 60 "
 Velike laške gosi eno po 1 K 20 "
 in 3 meseca stara plem. piščeta teh vrst eno po 4 K. Manj ko 10 jajc ne odpošlje in za dobro došlost in postrežbo jamči Ivan Kranjc veleposestnik v St. Ilju pošta Velenje, Štajersko.

30 lepih mešano jakširskih prascev

ima na prodaj Jožef Murnik, posestnik, Velesovo, posta Crklje. Pasem je jako rodovitna, svinje skote po 10 prascev, in se jako dobro upitajo. Stari svinji sta tehtali 5 centov 77 funtov in 5 centov 58 funtov.

Sir, gnjati, plečeta, klobase i. dr.

razpošilja kmetijsko društvo v Dobropoljah.

135 vsakovrstnih hrastov

in če je treba še več, je na prodaj. Kje? pove uredništvo.

Lajca za valenje od velikih belih kokošij „Langshann“

dobre jajčnice prodaja po 15 kr. Jan. Stele, posestnik, v Zalogu pod Ljubljano.

Trgovina in obrt.

Krošnjarstvo.

II.

Upravnim potom se je že od leta 1883, oziroma še od l. 1882 (na temelju minist. odloka dné 23. grudna 1881 drž. zak. št. 2 ex 1882) skušalo

omejevali krošnjarstvo. Število novih krošnjarjev, ki se je do l. 1882 vsako leto večalo, se je tedaj jelo zmanjševati. L. 1882 je bilo podeljenih novih krošnjarskih potnih listov 4670; l. 1897 že le 1144 in l. 1898 celo samo 895. Vidirani potni listi se pa množe; odtod se vidi, da krošnjarji navadno ostajajo pri svojem poslu in pa, da ogerski krošnjarji v velikem številu prihajajo v našo državno polovico. Od krošnjarije odganjajo ljudi sitnosti, ki jih imajo s prehodom iz ene dežele v drugo in vsled tega pogostne in občutljive kazni, ki jim jih za vsak prestopek nalaga obrtna gospodstva, odganjajo jih pa tudi prepovedi krošnjarstva, ki jih je za več mest že potrdilo trgovsko ministerstvo, dalje ogerski, večinoma židovski krošnjarji, ki imajo doma neprimerno več mest zaprtih, nego pri nas, pa tudi izpremenjene prometne razmere. Železniške in poštne zveze so od dne do dne bolj razpredene in zato vedno več priložnosti, da si vsak sam lahko preskrbi potrebnega blaga.

Najhujši udarec za krošnjarje je pa doslej novi davčni zakon dné 25. vinotoka 1896 drž. z. št. 220, ki je stopil v veljavo z dném 1. prosenca 1898. Po tem zakonu je določen poseben pridobninski davek za krošnjarje (§ 78 do 82). Za druge se določa vsaki dve leti svota, ki se mora naložiti davkoplačevalcem; in sicer je bila za l. 1898 in 1899 določena svota 17.732.000 gld. (§ 11); ta svota se množi vsaki dve leti za 2·4°/_o. Za krošnjarje ni določena posebna svota: Drugi davkoplačevalci pridobninskega davka so razdeljeni v štiri razrede (§ 12); tudi v tem oziru so krošnjarji izločeni. Pritožbe proti odmerjenju pridobninskega davka se rešuje za druge v zato izvoljenih davčnih komisijah. Krošnjarji nimajo te prednosti; o njihovih pritožbah sodi le deželna finančna oblast. Vrh tega jim je ukazano, da morajo plačevati davek eno leto naprej; izračuna se jim po dohodkih po vzorcu 13 (§ 32). Splošno so po novem davku obdačili krošnjarje znatno bolj, nego so bili dosedaj. Če je kak krošnjar plačal svoj pridobninski davek za eno deželo in hoče svoje poslovanje raztegniti na drugo, mora plačati iznova davek in sicer predno prične krošnjariti v dotični deželi. Če tega ne stori, se kaznuje po § 243 in § 244 zavoljo pritajenega davka. To so brez dvojbe krošnjarstvu velike ovire.

Konečno je pa že več dežel sklenilo, da se krošnjarji ne oprostite de-

želnih, okrajnih in občinskih doklad na svoj davek in kakor vse kaže, se bodo kmalu vse dežele oprijele tega načela. To pomenja novo znatno breme krošnjarstvu, ki je potem takem že po davčnem zakonu obsojeno na smrt. Ta mu je tudi tekem časa neizogibna.

Gre se le za vprašanje, ali naj država s posebnim zakonom takoj na enkrat prepove krošnjarski obrt. Pri tem moramo vpoštevati nastopne točke:

1.) Stalni trgovci trdè, da bi prodaja dotičnih stvari, ki jih sedaj prodajajo krošnjarji, njim pripadla. Splošno pa to ni resnično. Krošnjar ne čaka kupca, marveč ga išče; zato mnogo stvari proda ljudem, ki bi jih brez krošnjarja nikoli ne kupili.

2.) Največji zagovorniki krošnjarstva so veliki industrijci. Blago v tekstilnem, steklarskem, nožarskem obrtu, pipe in igrače kmalu zastarajo. Industrija napreduje; starejši izdelki pa še niso prodani. Tu poseže vmes krošnjar, ki za znižano ceno kupi od industrijca blago in ga prodaja po krajih, kjer se ne menijo za izpremembo v produkciji in modi. Često se tudi primeri, da se del blaga velikemu obrtniku deloma ponesreči; za rabo je, toda na trgu ga ne more spečati; tako blago služi krošnjarju.

3.) Tudi veliki trgovci rabijo za razpečevanje starejšega, zastalega blaga krošnjarje. Pri ti priliki pribijmo malo uvaževano resnico, da je velika trgovina najhujši konkurent mali vzlasti po svojem agentstvu, pa tudi po krošnjarstvu.

4.) Krošnjarija je velikega pomena za izdelke domačega obrta. Ko bi se ti izdelki prodajali pri stalnih trgovcih, bi njihova cena padla, ker bi postala najmanj enaka ceni, ki jo imajo podobni tvorniški izdelki. S tem bi trpeli po največ ubogi ljudje, ki se z dotičnim domačim obrtom pečajo; in če sedaj borno živé, bi potem ne mogli izhajati.

5.) V oddaljenih, goratih krajih je krošnjar ljub, često potreben gost. V hišo prinaša na ogled in izbero najraznovrstnejšega blaga, ki ga lahko oddaja razmerno za nizko ceno, ker njega samega le malo stane.

6.) Ne smemo pa prezirati, da ima krošnjarstvo svoje slabe strani. Ne da se tajiti, da vzlasti po mestih njihova vsiljivost mnogo škoduje solidnim trgovcem. Stalna trgovina ima v krošnjarju konkurenta; to je gotovo. Vrh tega pa tudi konsumentje mnogo trpé. Krošnjarji ne prodajajo samo nemodnega,

zastarelega blaga, marveč često stvari, ki so narejene samo na videz, brez vrednosti, brez pomena. Denar za tako blago je proč zmetan. Tudi cene so često neprimerno visoke, tako da je kupec na škodi. Igre za blago, pri katerih se zapravlja denar, tudi niso hasne ne v gmočnem, ne v nrvnem oziru. Nekateri, vzlasti židovski krošnjarji, prinašajo med ljudstvo često tudi nrvne slike, umazane, veri in nrvnosti škodljive knjige in izdelke, ki seznanjajo navadne ljudi z nesramnimi, zdravju in poštenju škodljivimi nesramnostmi.

7.) Na zadnje omenjamo, da se mora pri preosnovi krošnjarstva gledati tudi na število krošnjarjev. L. 1898 se je vidiralo 85.891 krošnjarskih potnih listov, podaljšalo 14.873 in na novo izdalo, kot smo že navedli 895. Ko bi se prepovedalo krošnjarstvo kar na vrat na nos, bi bilo mnogo tisoč rodbin na enkrat brez kruha. Mnogi bi si res poiskali družega dela, toda velikemu številu starejših bi se pa kazala beraška palica. Hudo bi bili zadeti tudi tisti kraji, kjer so se doslej ljudje živili po večini s krošnjarstvom. Kakšen polom bi bil n. pr. v našem Kočevju, v ribniški okolici, med revnim slovenskim in hrvatskim ljudstvom ob Kolpi, po nekaterih revnih delih goriške slovenske zemlje? Brez lastne krivde gospodarski zanemarjene kraje, katerih prebivalci si dosedaj pošteno, s trudom služijo svoj kruh s krošnjo na hrblu, bi zadela tako huda stiska, ko bi se krošnjarstvo popolnoma prepovedalo, da bi se morali bati v njih najhujšega pomanjkanja.

Krošnjarstvo je sicer obsojeno na smrt, kot smo že dejali; dejanski tudi že umira. Država ima gotovo pravico, da škodljive izrastke tega obrta vedno bolj omejuje in tudi to, da pripravljala pot njegovemu konečnemu popolnemu propadu; zraven pa ima tudi dolžnost, da se ozira na sedanje razmere in ne ukrene ničesar, kar bi splošnosti mnogo bolj škodovalo nego koristilo. Prav je, da brani malo trgovino, toda ta trgovina ima v veliki trgovini in industriji pač hujše konkurente, nego v krošnjarstvu.

Tudi mi želimo preosnove krošnjarskega patenta, toda previdne, pametne, ki je primerna natornemu razvoju in ne take, ki bi z najradikalnejšimi sredstvi stopila brezozirno samo na eno stran tistih, ki so prizadeti v tem vprašanju.

ZADRUGA

Raiffeisenovke na nemškem Tirolskem.

Iz delovanja, ki se je poročalo o njem na zvezinem zborovanju 15. maja 1898 v Briksenu, je razvidno, da so od leta 1891. do vštetelega 1896. znašale v posojilnicah hranilne vloge 8,824.592 gld. K temu se prištejejo vloge od 1897 z 2,890.533 gld. in od 1898 s 3,594.550 gld. 56 kr., torej je do konca 1898 skupna svota hranilnih vlog dosegla število 15,209.674 gld.

Skoro z gotovostjo smemo reči, da bi se od te velikanske svote najmanj 10⁰/₀, t. j. 1,520.967 gld. ne bilo naložilo tako sadunosno, če bi ne bilo Raiffeisenovk. Izguba obresti bi bila, če računimo po 3¹/₂⁰/₀, v enem letu približno 53.230 gld. Razen tega se veliko potroši brez koristi ali vsaj brez potrebe, če je denar ravno pri rokah. Kdor pa ga vloži v hranilnico, gotovo dobro premisli, zakaj ga vzame venkaj. In taki nepotrebni stroški bi gotovo znašali 1⁰/₀ mrtve glavnice, torej zopet 15.209 gld. To dvoje skupaj da lepo svoto 68.000 gld. okroglo, ki jo je v korist prebivalstva prineslo vpeljanje Raiffeisenovih hranilnic.

K temu prištejemo rezervne zaklade, ki so z vštetim čistim dobičkom koncem istega leta dosegli svoto 94.879 gld., ki so jo tudi prilhanile Raiffeisenovke.

To pa še niso vse prednosti in vrline, ki jih imajo taki denarni zavodi z ozirom na narodno gospodarstvo. Kmetovavec večkrat hitro potrebuje denarja, a ga dobi vselej težko in mnogokrat le na velike obresti. Ti zavodi pa mu preprosto in ceno pomagajo in mu poleg tega tudi zelo olajšujejo plačevanje, ker radi dovolijo obroke, da mu je treba le nekaj dobre volje in varčnosti, pa lahko v malo letih iz svojih pridelkov pokrije ves dolg.

Denarni zavodi delujejo torej popolnoma v smislu denašnje agrarne politike, ter ji gladijo pota, razbremeniti posestva, in ker izkušajo izpodrinuti hipotečni kredit za razna podjetja z vrejenim osebnim kreditom.

Prva naloga in glavni smoter denarnih zavodov je služiti osebnemu kreditu za raznovrstna podjetja, in uslužbenci društev morajo, da dosegaajo svoj cilj, predvsem imeti zmerom na razpolago dovolj sredstev, ki ž njimi zadoste osebnemu kreditu. Ne smejo taki denarni zavodi denar obračati preveč za druge, četudi gospodarsko važne namene ali ga dajati na hipotečna posojila in tako odtegovati osebnemu kreditu. Le tam, kjer se prav goji osobni kredit, more denaren zavod blagodejno in plodonosno delovati za svoje zadržnike in svoj okoliš. V takih slučajih smo upravičeni trditi, da so v denarnih razmerah taki zavodi najkoristnejše in najprimernejše naprave in da je vsaki občini svetovati, da si jih ustanovi.

Leta 1895. so znašale vloge 308.214 gld. 72 kr., vračila pa 46.390 gld.; leta 1896. so vloge narasle na 401.125 gld. in vračila na 193.845 gld. 77 kr.; leta 1897. se je vložilo 440.414 gld. 64 kr. in vrnilo 348.338 gld. 52 kr. in leta 1898. so se vloge dvignile do 541.646 gld. 6 kr. in vračila na 404.566 gld. 56 kr. Koncem leta 1895. je bilo stanje vlog 59.300 gld., leta 1896. se je dvignilo na 127.754 gld., leta 1897. na 142.080 gld. in leta 1898. na 204.410 gld.

Končna bilanca za dan 31. decembra 1898:

aktiva	765.139 gld.	95 kr.
pasiva	764.767	„ 64 „
torej čistega dobička	372 gld.	31 kr.

Izkušnja uči, da navadno v gotovih letnih časih splošno primanjkuje denarja, v drugih zopet preostaja; enkrat imajo pomanjkanje eni deli dežele, potem drugi. Proti koncu januarja tja do svečnice je veliko odpovedi, vlaganje denarja skoro popolnoma poneha. Največja denarna potreba je meseca aprila in maja; v teh dveh mesecih se je leta 1897. izplačalo 106.880 gld. 49 kr. vložnega denarja in posodilo 20.086 gld. 51 kr., leta 1898. izplačalo 108.853 gld. 82 kr. in posodilo 23.797 gld. 67 kr. Zelo buren je mesec oktober, v katerem se je največ vložilo leta 1898.

(60.012 gld. 58 kr.) in približno toliko tudi izplačalo. Po alpah in dolinah, kjer je dosti pašnikov, se jeseni proda veliko živine, kar je glavni vir za sprejemke ondotelega prebivalstva in deloma gre v Raiffeisenovke. Temu nasproti so vinogradne občine na nemškem Tirolskem jeseni v največji denarni zadregi, včasih celo v pomanjkanju. Zato je takrat centralna kasa v prijetnem položaju, izvrševati svojo nalogo z uporabo prebitnega denarja in s posredovanjem denarnega izravnanja.

Zadružno z Angleškega.

V kristalni palači v Londonu je sedaj razstava angleških in škotskih proizvajavnih zadrug. Napravila jo je za pospeševanje proizvajavnih zadrug delavska združba in otvoril pred kratkim minister za Irsko lord Balfour. Na ogled so razstavljeni izdelki čevljarjev, krojačev, urarjev, knjigovezov, tiskarjev, izdelovateljev volne, vzenin, usnarjev, nožarjev, potem kolesa, stroji, železnina itd. Razstava kaže proizvajanje različnih obrti; povsod prevladuje delo s stroji. Združba deluje šele petnajst let; koncem leta 1898. je štela na Angleškem 99, in na Škotskem 5 zadrug. V zadnjih petih letih se je promet podvojil. Skupaj je v Združenem kraljestvu kakih 150 proizvajavnih zadrug, ki imajo letnega prometa po 3 milijone funt-sterling (funt sterling je približno 12 gld. našega denarja), med tem ko je v 1600 prodajavnih zadrugah z več kot milijon zadržniki, letni promet čez 65 milijonov funt-sterling. V Nemčiji in naši Avstriji se je razvilo zadržništvo zlasti po deželi, kjer poleg posojilnic zelo dobro uspevajo proizvajavne zadruge, dočim se obrtniki po mestih še zmerom malo gibljejo. Na Angleškem so pa zaenkrat zadruge po deželi manjšega pomena, menda radi tega, ker je preveč najemnikov in premalo malih posestnikov. A toliko bolj cveto obrtne zadruge. Število uslužbencev pri raznih zadrugah je koncem leta 1898. znašalo 30.104. Največ teh jih dela v mlinih, pe-

karijah in tovarnah za obutev, obleko, srajce itd. Več kot polovico je moških, četrtnina žensk in ostanek pod osemnajstimi leti.

„Der Gew.-Freund“.

Razno.

Zadružna novica. Na 15. občnem zboru nemških zadrug v Breslavi se je soglasno vsprejel tudi naslednji predlog:

„Zadružno prodavanje jajec je važno sredstvo, da se povzdigne domače perutninstvo. Zadružna organizacija za prodavanje jajec se naj torej z vso močjo pospešuje!“

Te besede veljajo tudi Slovencem.

Kmetijsko društvo v Vipavi nanzanja svojim p. n. članom:

1. Uradni dnevi določeni so ob pondeljkih in sobotah od 9—12 in od 2—4 ure popoldne.

2. V istem času oddajalo se bode tudi blago.

3. Oddajale se bode pa samo cele vreče ali zavoji, zato naj se radi galice in žvepla združi po toliko članov, da vzemo skupno vsacega celo vrečo, sicer so navezani na društvene trgovce.

Denarni promet hranilnic in posojilnic v mesecu januarju 1900.

Hranilnica in posojilnica v Biljah: Prejemki 6306 K 77 h, izdatki 4834 K 16 h, denarni promet 11.140 K 93 h, prejete hranilne vloge 3052 K — h, izplačane hranilne vloge 4019 K 56 h, dana posojila 796 K, vrnena posojila 780 K.

Posojilnica in hranilnica v Črnem vrhu: Prejemki 9208 K 38 h, izdatki 8608 K 67 h, denarni promet 17.817 K 05 h, prejete hranilne vloge 1893 K, izplačane hranilne vloge 2907 K 20 h, dana posojila 5700 K, vrnena posojila 802 K 50 h.

Posojilnica na Frankolovem: Prejemki 5316 K 81 h, izdatki 4425 K 08 h, denarni promet 9741 K 89 h, prejete hranilne vloge 84 K 11 h, izplačane hranilne vloge 41 K 38 h, dana posojila 3730 K, vrnena posojila 730 K.

V mesecu februarju 1900.

Hranilnica in posojilnica v Biljah: Prejemki 3721 K 83 h, izdatki 2226 K 15 h, denarni promet 5947 K 98 h, prejete hranilne vloge 1926 K, izplačane hranilne vloge 1899 K 70 h, dana posojila 326 K, vrnena posojila 246 K.

Posojilnica in hranilnica v Črnem vrhu: Prejemki 3753 K 39 h, izdatki 2874 K 92 h, denarni promet 6628 K 31 h, prejete hranilne vloge 1863 K, izplačane hranilne vloge 1569 K 93 h, dana posojila 100 K, vrnena posojila 1202 K.

Posojilnica na Frankolovem: Prejemki 1565 K 63 h, izdatki 1207 K 82 h, denarni promet 2773 K 45 h, prejete hranilne vloge 131 K 56 h, izplačane hranilne vloge 300 K, dana posojila 900 K, vrnena posojila 430 K.

Posojilnica v Sevnici: Prejemki 16.713 K 63 h, izdatki 13.308 K 56, denarni promet 30.022 K 19 h, prejete hranilne vloge 2064 K, izplačane hranilne vloge 1502 K, 20 h, dana posojila 11.150 K, vrnena posojila 2370 K 20 h.

V mesecu marcu 1900.

Hranilnica in posojilnica v Zgorenji Besnici: Prejemki 3803 K 23 h, izdatki 3771 K 23 h, denarni promet 7574 K 46 h, prejete hranilne vloge 1950 K, izplačane hranilne vloge 462 K 42 h, dana posojila 600 K, vrnena posojila 800 K.

Posojilnica na Frankolovem: Prejemki 6190 K 82 h, izdatki 6049 K 44 h, denarni promet 12.240 K 26 h, prejete hranilne vloge

628 K 50 h, izplačane hranilne vloge 1012 K 50 h, dana posojila 3462 K, vrnena posojila 1022 K.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 9296 K 81 h, izdatki 6020 K 08 h, denarni promet 15.316 K 89 h, prejete hranilne vloge 5429 K 48 h, izplačane hranilne vloge 1877 K 46 h, dana posojila 4068 K, 84 h, vrnena posojila 2583 K 15 h.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jakobu ob Savi: Prejemki 2331 K 36 h, izdatki 1194 K 54 h, denarni promet 3525 K 90 h, prejete hranilne vloge 901 K, izplačane hranilne vloge 220 K, dana posojila 930 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Kranjski gori: Prejemki 8071 K 18 h, izdatki 6791 K 30 h, denarni promet 14.862 K 48 h, prejete hranilne vloge 5452 K, izplačane hranilne vloge 3088 K 08 h, dana posojila 3680 K, vrnena posojila 500 K.

Hranilnica in posojilnica v Stari Loki: Prejemki 4787 K 68 h, izdatki 3006 K 36 h, denarni promet 7794 K 04 h, prejete hranilne vloge 3274 K, izplačane hranilne vloge 2292 K 04 h, dana posojila 700 K, vrnena posojila 1000 K.

Hranilnica in posojilnica v Mengšu: Prejemki 10.989 K 37 h, izdatki 6795 K 73 h, denarni promet 17.785 K 10 h, prejete hranilne vloge 3652 K, izplačane hranilne vloge 5356 K 14 h, dana posojila 1432 K, vrnena posojila 84 K.

Hranilnica in posojilnica v Robu: Prejemki 10.364 K 65 h, izdatki 7472 K 60 h, denarni promet 17.837 K 25 h, prejete hranilne vloge 4368 K 60 h, izplačane hranilne vloge 1306 K 58 h, dana posojila 3160 K, vrnena posojila 840 K.

Hranilnica in posojilnica na Rovih: Prejemki 2959 K 12 h, izdatki 1484 K 90 h, denarni promet 4444 K 02 h, prejete hranilne vloge 1800 K, izplačane hranilne vloge 1082 K 48 h, dana posojila 100 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 10.930 K 40 h, izdatki 8920 K 56 h, denarni promet 19.850 K 96 h, prejete hranilne vloge 5060 K, izplačane hranilne vloge 3091 K 30 h, dana posojila 1820 K, vrnena posojila 800 K.

Hranilnica in posojilnica v Tunicah: Prejemki 4131 K 80 h, izdatki 3404 K 39 h, denarni promet 7536 K 19 h, prejete hranilne vloge 2980 K, dana posojila 1400 K, vrnena posojila 100 K.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 102.662 K 11 h, izdatki 97.404 K 64 h, denarni promet 193.066 K 75 h, prejete hranilne vloge 63.976 K 74, izplačane hranilne vloge 54.432 K 11, dana posojila 29.571 K 35 h, vrnena posojila 13.491 K 90 h.

Hranilnica in posojilnica v Metliki: Prejemki 7431 K 32 h, izdatki 3870 K 13 h, denarni promet 11.301 K 45 h, prejete hranilne vloge 5518 K 74 h, izplačane hranilne vloge 2303 K 64 h, dana posojila 1400 K, vrnena posojila 320 K.

Hranilnica in posojilnica v Poljanah nad Škofjokolo: Prejemki 25.734 K 09 h, izdatki 17.066 K 35 h, denarni promet 42.800 K 44 h, prejete hranilne vloge 14.934 K, izplačane hranilne vloge 11.062 K 34 h, dana posojila 5720 K, vrnena posojila 660 K.

Hranilnica in posojilnica na Češnjici: Prejemki 5568 K 47 h, izdatki 3819 K 42 h, denarni promet 9387 K 89 h, prejete hranilne vloge 2110 K, izplačane hranilne vloge 120 K, dana posojila 3692 K, vrnena posojila 1600 K.

Tržne cene žitu na Dunajski borzi

dne 22. marca 1900. (za 50 kg)

	za pomlad,	za maj-junij,	za jesen
Pšenica	K 7-85,	K 7-86,	K 8-03
Rž	7.—,	7.—,	7-10
Turšica	5-81,	—,—,	—,—
Oves	5-48,	5-51,	5-76

Na trgu v Ljubljani

za 100 kg

za pšenico	K 16.60,	K 18.40
„ rž	14.40,	15.—
„ ječmen	13.60,	14.—

za oves	K 12.40,	K 13.60
„ turšico	12.—,	12.40
„ krompir	5.—,	—,—
„ seno	4.40,	—,—

Na trgu v Kranju

za 100 kg

za pšenico	K 17.50
„ rž	15.60
„ ječmen	17.32
„ oves	16.20
„ turšico	—,—
„ krompir	5.65
„ seno	4.40

Na trgu v Črnomelju

za 100 kg

za pšenico	K 16.80
„ rž	13.60
„ ječmen	12.—
„ oves	11.90
„ turšico	12.10
„ krompir	4.—
„ seno	4.—

Na trgu v Metliki

za 100 kg

za pšenico	K 19.50
„ rž	16.50
„ ječmen	15.50
„ oves	9.—
„ turšico	14.—
„ krompir	6.—
„ seno	6.—

Na trgu v Mariboru

za hektoliter

za pšenico	K 16.60
„ rž	12.80
„ ječmen	13.40
„ oves	13.20
„ turšico	13.20
„ krompir	6.—
„ seno	4.40

Na trgu v Ptuj

za 100 kg

za pšenico	K —,—,	K 15.—
„ rž	12.—,	—,—
„ ječmen	12.—,	—,—
„ oves	13.50,	13.50
„ turšico	12.—,	—,—
„ krompir	4.—,	—,—
„ seno	—,—,	2.60

Na trgu v Celovcu

za 100 kg

za pšenico	K 16.—
„ rž	14.50
„ ječmen	—,—
„ oves	12.—
„ turšico	10.—

Na trgu v Velikovecu

za 100 kg

za pšenico	K 16.—
„ rž	14.30
„ ječmen	—,—
„ oves	10.20
„ turšico	10.—

Na trgu v Gorici

za 100 kg

za pšenico domačo	K 18.50
„ inostransko	—,—
„ rž	—,—
„ ječmen	—,—
„ oves	13.50
„ turšico	13.50
„ krompir	6.20
„ seno	5.40

Tržne cene surovih svežih kož

za mesec marec:

Goveje kože, težke à kg	K —88
„ lahke „	—80
Telečje „	1.14
Prešičeve čiste „	—70
„ slabe „	—54

VABILO
na
OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice v Tomaju
registrovane zadruge z neomejeno zavezo
v nedeljo, dne 22. aprila 1900.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo ravnateljstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Odobritev letnih računov.
- 4.) Volitev ravnateljstva in nadzorstva.
- 5.) Slučajnosti.

V Tomaju, dne 6. aprila 1900.

Ravnateljstvo.

VABILO
na
III. REDNI OBČNI ZBOR

Kmetijskega društva v Horjulu
registrovane zadruge z omejeno zavezo
v nedeljo dne 22. aprila 1900 ob 9. uri
dop. v društv. domu v Horjulu št. 94.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva o društvenem poslovanju.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Potrjenje letnega računa za leto 1899.
- 4.) Prememba pravil.
- 5.) Volitev 5 izžrebanih članov načelstva.
- 6.) Volitev nadzorstva in razsodišča.
- 7.) Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

VABILO
na
OBČNI ZBOR

Posojilnice sv. Križ pri Kostanjevici
registrovane zadruge z neomejeno zavezo
v nedeljo, dne 22. aprila 1900.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo ravnateljstva.
- 2.) Poročilo nadzorstva.
- 3.) Odobritev letnih računov.
- 4.) Volitev ravnateljstva.
- 5.) Slučajnosti.

V Kostanjevici, dne 6. aprila 1900.

Ravnateljstvo.

Šivalni stroji in kolesa
Tovarniška zaloga
Ivan Jax-a
v Ljubljani
Dunajska
cesta 17
priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa
Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

V. J. Rott v Pragi
Staro mesto, Malé náměstí, č. 142—I.
Trgovec s stroji in kovanim blagom
za vsakovrstne rokodelske potrebe
priporoča *stroje in orodja* za vrtnarje, gospodarje, sadje-
rejce, gozdarje, vinorejce in čebelarje; jeklene kopače, lopate,
grablje, motike, rovke, plevke, strgalka, prahulke za konje,
nože, zobovje k žagam, cevi za vodovode, demante za stek-
larje, pasti za krte, miši, podgane itd., škarje za konje, go-
vejo živino in ovce, ostrine k rezalnim strojem, ameriške
vile, podajalnike, merila, vage, lote, stroje travoreznike.
Potrebe za dom in kuhinje, mesarje in prekajalce
mesa, škarje za brke in lase, angleške britve; domače tele-
grafe in njih posamezne dele.
— Ceniki na zahtevanje. —

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20
pri Ljubljani
na lastnem posestvu.
Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani
registrovana zadruge z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo
pristnih domačih vin
starih in novih
iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.
Vino je deloma doma prešano, isto oddaje
se v sodih in fino vino v steklenicah.
Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

C. in kr. priv.
tvornica za gasilno in
kmetijsko orodje
R. A. Smekal-a
v Čehu na Moravskem
nudi vsakovrstne
brizgalnice za gasilna društva
najnoveje sestave s sesalno in tlačilno
oprtno na obeh straneh ter s patentom
proti zmrzlini. — Brizgalnice proti
peronosperi, vsakovrstne cevi iz konoplje
in gume; dalje
gospodarske stroje vsakojakih vrst.
Ceniki brezplačno.
Plaćila tudi na obroke.
Podružnica R. A. Smekal
v Zagrebu.

Viharjem klubujoči, iz jekla in železa napravljeni, nedosegljivi **motori na veter** ki črpajo vodo iz globoko ležečih studencev za mesta, občine, tovarne, vrtove, namakanje polj itd. za vsako višičino in razdaljo, brez vsakih izdatkov pri črpanji vode.

Vže zgotovljeni **vodovodi** za kopališča, klosete, vodomete, samotekoča napajališča itd. itd.

ANT. KUNZ Tovarna za vodovode in sesalke
Bela cerkev (Weisskirchen) na Moravskem.

AVGUST REPIČ, sodar v Ljubljani
Kolizejske ulice št. 16, Trnovo

izdeluje, prodaja in popravlja vsakovrstne **sode** po najnižjih cenah.

Kupuje in prodaja staro vinsko posodo.

Gotovo zanesljivo seme

domače detelje, nemške detelje (lucerne), razne trave, velikanske pese, grahore, zgodnjega ovsa, zelo lepe jare rži in ječmena, pravega ribniškega fižola, vsakovrstnih vrtnih zelišč in cvetlic ^{kakor tudi} semenski krompir

dobiva se najceneje pri

Ivanu Majdiču
v Kranju

Isti priporoča tudi svojo zalogo vsakovrstnega **žita**, pravega **dovskega mavca** (gipsa), **Roman- in Portland-cementa** kakor tudi razne **špecerijske robe**.

NB. Deteljno seme je očiščeno od predenice (žide) na nalašč v to svrhu nabavljenemu stroju. Kupec dobi pri odjemu večje množine garancijski listek, kateri ga opraviči do brezplačne preskušnje semena pri c. kr. semenski kontrol. postaji na Dunaji.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 * Gorica * Via Giardino 8
zalagatelj in pridelovalec vina
priporoča

pristna bela vina pristna črna vina

iz vipavskih, furlanskih, dalmatinskih isterskih in briskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cena zmerna. Postrežba poštena.

Franc Omersa
v Kranju
prodaja dobro in po ceni

špecerijsko blago, deželne pridelke, železo, izdelke iz železa in kovin, razno orodje za kmetijstvo, rokdeltstvo in hišno opravo. — Karbolineum, firneže, lake, oljnate in suhe barve, Roman- in Portland-cement, okove, traverse in šine za stavbe itd.

Semena trave, detelje, domače, najfinejše lucerne, pese itd.

Najfinejše mazilo za kola, stroje in usnje.

Ant. Presker
krojač v Ljubljani
sv. Petra cesta šte. 4

se priporoča preč. duhovščini ter slav. občinstvu v izdelovanje vsakovrstne **duhovniške** kakor tudi **druge obleke** iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo **izgotovljene obleke** posebno na **haveloke** v največji izbiro po najnižjih cenah.

Jos. Petrič

v Ljubljani

na sv. Petra cesti št. 4

Tovarniška zaloga papirja • Tovarna papirnega blaga

Zavod za črtanje trgovskih, poslovnih in uradnih knjig
po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih vreč najbolje kvalitete in po najnižjih cenah, kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Velika zaloga

pergamentnega papirja za sirarne.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izbiri. Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi
z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik
kr. tovarne papirja v Reki.

Najboljše hrbtno škropilnice „Vindobona“
za žveplanje zoper Oidium so

in najbolj priporočljive; pripomniti je še pri istih pohvalo, katero je izreklo kraljevo učiteljišče za sadje in vinorejo v Geisenheimu o. R. ob priliki, ko se je primerjalo dosedajne škropilnice za žveplanje, „Poy-sille“, „la Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ in — „Vindobona“:

„Ta aparat (Vindobona od Franc Nechvile, Dunaj) je močno in trpežno napravljen, dasi je izvareduo lahek. Istega se zelo lahko goni, takorekoč skoraj igraje. Deluje pa najbolj štedljivo.“

Dobi se ga lahko po **FRANC NECHVILE**
Tovarna vinarskega orodja, strojev za kletarstvo in za kovine
Dunaj, V/1, Friesgasse 14.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

Kmet. društvo v Vipavi

priporoča preč. duhovščini in drugim odjemalcem

zajamčeno pristno vino

iz svoje zaloge in svojih članov pridelke po zmerno nizkih cenah, in sicer:

1. vrste belo vino po 24 do 25 gld. ali 48—50 K za 100 litrov, loco Postojna;
2. vrste belo vino po 21 do 23 gld. ali 42—46 K za 100 litrov, loco Postojna;
3. vrste belo vino po 19 do 20 gld. ali 38—40 K za 100 litrov, loco Postojna.

V zalogi so tudi **desertna vina**, in sicer: renski rizling za buteljke po 45 ali 90 K Hl. ozir. $\frac{7}{8}$ ltr. buteljka po 60 ali 120 K Vrhpoljec črni po 2 K buteljka in Pikolit po 2 K 40 vin.

Pošilja se v sodčkih nad 56 litrov.

Na zahtevanje pošljejo se vzorci. — Večjim odjemalcem se dovoli primeren rabat.

Kmet. zadruga! Svoji k svojim!

◊ Odlikovan s 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. ◊

Ph. Mayfarth & dr.

c. kr. edino priv.

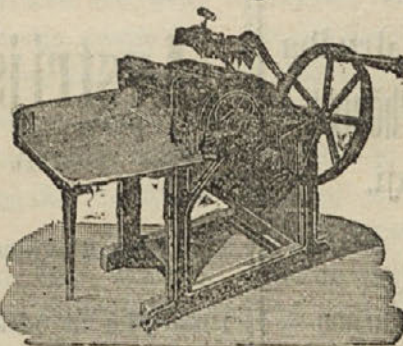
tovarna kmetijskih
strojev,

livarna in fužina

—+ na par +—

DUNAJ

11., Taborstrasse 71

ima v zalogi ročne, na gepeljne in na par patentovane mlatilne stroje, gepeljne, najnovejše čistilnike za žito, trijerje, rebljače za koruzo.

Samodelujoče patentovane brizgalnice za vničenje njivne gorčice, „Syphonia“; premakljive parne kotle za napravo živinske krme; stiskalnice za seno in slamo, ročne, premakljive ali nepremakljive; jeklene pluge, brane za travnike, za mah, na člene in diagonalne; najboljše stroje za sejati, „Agricola“; stroje za košnjo detelje, trave in žita; grablje za seno in za žito.

Patentovane aparate za sušenje sadja, zelenjav i. dr.; stiskalnice za grozdje in sadje; rebljače za grozdje; stroje za rezanje krme; ročne mline za žito; stroje za rezanje repe.

Vse se izdeluje po najnovejših napravah.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

Zastopniki in prekupci se iščejo.

Pozor! Najboljša kislá voda

je

Jurij Regoršek-ov

»Marijin studenec«

— v okraju Rogatec. —

Ta slatina je bila po g. profesorju dr. J. Gottliebu v Gradcu analizovana in se je ta analiza iz 30. zvezka št. 14, str. 191 l. 1858 sejnega poročila matematično-prirodnoznansega razreda ces. akademije znanosti na Dunaju v posebni brošuri odtisnila in se na str. 11 te brošure potrjuje, da se more „Marijin studenec“ prištevati najmočnejšim natronovim studencem, in da presega z ozirom na množino svojih delov, osobito dvojno oglenokislega natrona najbolj sloveče studence te vrste, kakor studenec v Bilinu, Vichy-ju, Ems-u, Selters-u in Rogatecu.

Naročila naj se dopošljajo **Juriju Regoršek,**
Poljčane, Štajersko.

Naročila naj se dopošljajo **Juriju Regoršek,**
Poljčane, Štajersko.

C. kr. priv.
zavarovalna družba
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnicá
K 6,000.000.—
Premijska in odškodninska rezerva
K 2,500.000.—

Zavarovanje poslopij
in vsakovrstnih premičnih
proti požarnim škodam.

C. kr. priv.

zavarovalna družba za življenje
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji.

Uplačana glavnicá
K 2,400.000.—
Premijska in odškodninska rezerva
K 25,940.000.—
Zavarovalno stanje
K 112,000.000.—
Premijski dohodki
K 4,700.000.—

Zavarovanje na človeško življenje
za slučaj doživetja in smrti, otroških dot in starostnih rent.

„Providentia“
občna zavarovalna družba
na Dunaji.

Ustanovna glavnicá
K 5,000.000.—
Uplačana glavnicá
K 1,500.000.—

Zavarovanje proti telesnim nezgodam za slučaj smrti, stalne invaliditete in začasne poškodbe. — Jamstveno zavarovanje za kolesarje, posestnike konj, tovarne in industrijska podjetja.

➡ *Stalne nizke cene premije in točno kulantno odškodovanje.* ➡

Generalni zastop teh zavarovalnic v Ljubljani, na Kongresnem trgu št. 17

(v novem uršulinskem posloplju)

JOSIP PROSENC

(v novem uršulinskem posloplju)